Մանզումէի Էֆքեար

20 ՓԱՐԱ.

ԵՆՎԱՄԻ ԳԱԶԷԹԱ

Տաշրալար իչին սենէլիք Մէճիտ 5

Իսթանպօլ իչին » » 6

Բօսթա Իւճրէթի պիզէ այիտ տիր

Իտարէխանէ, Քէօրքճի խանընտա, ալթ գաթտա վաքի 21 վէ 23 նումերօլու մաղազալար.

مطبعه و اداره خانه‌سی
استانبولده کورکجی خانده آلت قاتده
واقع ۲۱ و ۲۳ نومرولو مغازه‌لر

20 ՓԱՐԱ.

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
قره بت پانوسیان

١٣٠٧ ԷՅԼՈՒԼ ١٢ ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ԿԱՐԱՊԷՏ Յ· ՓԱՆՈՍԵԱՆ ١٣٠٩ ՍԷՖԷՐ ١٩

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս· Պատրիարք Հայր· Սատրազամ վէ Սէրասքեր, Ճէվատ վէ Րիզա բաշալար հազրեթլերի իլէ Իրան սէֆիրի Խանի հազրեթլերինի, վէքիլ ընհեզիթի ճէտի- տէլէրինտէն տօլայը զիեարէթ վէ թէպ- րիք իթմիշ օլուպ, բոլշայի մուշարիլէյ- հիմ վէ խաստալանան Խան հազրեթլերը մուվաֆագըթէն դարէթ ըր վիզիթլերի- նի Ս· Պատրիարք Հայր· ինէ իբլաղ իթ- միշլէր տիր·

Ս· Պատրիարք Հայր· տիւն Պապը Սէրասքէրիյէ ազիմէթ իտէրէք, Րիզա բաշա Հազրէթլէրինի մուշիրիյէթլէրի իհրազընտան տօլայը թէպրիք իթմիշլէր տիր·

Բաթրիգի մուշարիլէյհ պատէհու- նէնիքէօյիւնտէ մուաթէվէֆֆա Ցաքոբ բաշանըն խանէսինի զիեարէթլէ, վալի- տէսի Ներսար հանըմ իլէ պիրատէրլէ- հէմշիրէսի վէ էնիշթէսի Նշան էֆ· վէ Ազաւնի հանըմ Տէրլիւնեան վէ Կարա- պէտ էֆ· Տէզուննեանը, թէսլիյէ իթ- միշ տիր·

Թաղ· Ժողով պու կիւն Պաթրիգխանէ- տէ իճթիմա իտէճէք տիր·

Թաշրալարտա զէվճէսինի վէֆաթ իտէն զէվճէլէրին վէ զէվճէլէրինի վէֆաթ իտէն զէվճէլէրին էտամէսինի մուպէյյին ճէտվէլլէրին, պատէթթէճիլ իրսալի իչին ումում վիճագլարա Բաթրիգխա- նէմիզտէն էմր կէօնտէրիլմիշ իմի·

Պու քէրրէ, Պաղտատ Առաջ· Տեղա- պահըն իչարէնտան ամելիյաթըլէնա կէօ- քէ, Պաղտատտա գօնաղընը վէ եալիսը գարշուսը թէրք իտէն օլմուշ ; եա- լընըզ ալէն իշինը Կարապետ Մէլիք- եան նամընտա պիրիսի էքէիրէճ սէնէ աղաճէմ Պաղտատտա իգամէթ իտիփ ի- քի էվլատը տախի զիմիշ, վէ 10 սէնէ աղաճէմ էվլատ վէ այիլէսինի թէրքէ Քէրմանշահա (Իրան հուտուտունտա) կիթմիշ տիր· Պու ահթա մէրգում Կա- րապետին էհնիւզէն էվլէնմէք իմթիւար- կի իչիտիլէրէք, Պաղտատ Առաջ· Տե- ղապահը, Քէրմանշահ հուքումէթինէ պիր թահրիրաթ եազարագ, Կարա- պետին զամէն էվլենմիշ օլտուղունու պիլտիրալէ, էզվաճը մէզքիւրու մէն իթմէսինի, վէ քէնտի էվլատ ու իստա- լինէ 10 սէնէլիք նաֆագա տախի իա- քէտիլ իթմէսինի իսթիրհամ իթմիշ օ- լուպ, Քիրմանշահ հուքի մէթի տա- խի պու մալումաթ իզերինէ, Կարա- պետի հէման թէվգիֆ իտէրէք հապս իթմիշ, վէ թալէպ օլունան նաֆագայը իթաէ վէ եալըզ թահթէլհէքմ Պաղ- տատա կէօթմէկէ քէնտիսինի մէճպուր իթմիշ տիր·

Իւսքիւտարի Միլլէթտէն Մէթէվէֆֆա Պարոնեան էֆ·նին «Մէծապատիւ Մու- րացկաններ» նամ էսէրի, Թիֆլիզտէ մուգիմ պասարը Նէֆիսէ Նեշրի իչիւն Թէչէքքիւլ իտէն չիրքէթ Թարաֆընտան Թագ·ևիր ծնունարագ, Պատր· փոխա- նորդ Տ· Գէորգ Ծ· Վրդ· վասըթասը իլէ Պարոնեան էֆ·նին այիլէսինէ 100 րուպլի իրսալ օլունմուշ տուր·

ԽԻԹԱՐ

Պուքրաստան Թարաֆընտա տէրճ ի- տիլմէք ուզրէ իքի տէֆա տըր մէքթուպ եազան հէր քիմ իսէ խատիր վիրիլիք, օրատա պիր չոգ մութէպեր զաթ- լար վէ տօսթլարըմըզ պուլունտուղու հալտէ, քէնտիլէր կիպի Թանըմատըղը- մըզ քիմսէլէրին եազտըգլարընը էմնիյ- յէթ վէ իթիպար իտէմէյիզ·

ՏԷՓԱԼԻՔԷ

Մալիյէնին Հիւմայունա մէմուր ա- Թըպպատան սապըք Պէշիքթաշլըեան Տիգրան թաշանը, վէ երքանը հարպի- յէ պինպաշըլարընտան բիֆ· Սուլթա- պէյէ, վէ Օսմանըստան Շիմէնտիֆէր- լէրինտէ մուգիմ Տուրպինի Մ· Թէօտոր Հօրթ Պօրնեէ պիրէր գըթա իֆթի- խար մետալըէսը իհսան պույուրուլմուշ տուր·

Ռուսիա սէֆիրի Մ· տը Նելիտօֆ, տիւն Պապը Ալիհէ կիտէրէք, Սատրա- զամ վէ Խարիճիյէ նազըրը վէ մուշթէ- շարը բաշալար հազրեթլերի իլէ կէօրիւշ- միւշ տիր·

Ռուսիա սէֆարէթ պաշ թէրճիմանը Մ· Իվանօֆ տախի, տիւն Մալիյէ նէ- զարէթինէ կիթմիշ, վէ նազըր Նազիֆ էֆ· հազր· իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր·

Մըւտանիա վէ Պուրսա խաթթըը սա- հիպի իմթիեազը Մ· Նակէլմաքէրս, Հի- քիւմէթի Սէնիյէեէ 50 միլեօն ֆրանգ իգրազընա թալիպ օլարագ, մէզքիւր մէզքիւր, Խազինէի մալիյէճէ իմթիգրազ օլունտուղութան սօնրա, իշպու մէպլաղ իլա Պաղտատա շիմէնտիֆէր խաթթը- նը պիլէճիքտան, միւմաիլէյհ Մ· Նա կէլմաքէրս մալիֆէթիլէ իտարէսինէ գարար վիրիլմէք ուզրէ օլտուղու իշի- տիլմիշ տիր·

Անատօլու Օսմանլը շիմէնտիֆէր գում- բանիասը սահիպի իմթիեազը Մ· Գէօտ- լանըն, իմթիեազի օլարագ եարաճաղը Տիւարպէքիր խաթթընտան Էնգարէ վէ Սիվազ գըյումըն իճրաի քէշֆիեաթը ի- չին, Նաֆիա նէզարէթինտէն թուրուղ վէ մէապիր միւտիրի մուավինի իզզ· Ալաճեան Գէօրգ, վէ ֆէնն իտարէսի մէէմուրու Զէյքեզեան էֆ·լէրլէ իքի էր- քեանը հարպ գայիմմինին թաեինի իլէ, միւմաիլէյհիմ Մ· Գոտլանի ճանիպինտէն թաեին իտիլէճէք մէէմուրլարա պիր- լիքտէ եազընտա մահելլի մէզքիւրէ ազիմէթ իտէճէքլէր տիր·

Պիլէճիքտէն Լէֆքէեէ գատար օլան շիմէնտիֆէր խաթթընըն մէսահէսի ի- չիւն, մէէլիսի Նաֆիա գարարը իլէ Զէյ- քեզեան վէ Լեւոն էֆէնտիլէր տիւն օլ թարաֆա ազիմէթ իթմիշլէր տիր·

Տէրսաատէն ըլըխթըմայը իչին Մ· Կրանէնին թէրքիպ իլէտիկի սերմանէ- տարան հէյեթի, պու քէրրէ գաթ իդեն թէչէքքիւլ իթմիշ վէ հէյեթի մէզքիւ- րէ Թարաֆընտան, եազընտա չէհրի- միզէ պիր միւէսսէսէ միւլկիյէ իթմէ- նին պէքլէնիլտիր իմիշ·

Սատրազամ բաշա հազր· աէրտա- թի թէզկիւ պուլունան թիճարէթ աճեմիլէրի մուզաքէրաթընա հէնի- զէն պաշլանմայուպ, էվվէլճէ ճէրեան իթմիշ օլան մուզաքէրաթա թէզկիւ խանէն խուլասայըն քէնտիսինէ պիլ- տիրիլմէսինի էմր իլէմիշլէր տիր·

Ադամէճ Վիէննատա ագամէ իճթի- մա իտէն «Էմանի» բօսթա գօնկրէսինին գարարլարընը մուհտերէմ իճմալ, Ա- մերիգա սէֆիրի պարօն տը Գալիս վա- սըթասը իլէ Պապը Ալիհէ Թագդիմ գըլընմըշ, վէ Հիւքիւմէթի Սէնիյէեէ տէն մէզքիւր գարարլարըն հանկըլէրնա իշ- թիրաք իտիլէճէք իսէ, պու պապտաքի թասվիբնամէնին իրսալը թալէպ օլուն- մուշ տուր·

Իզմիր էյալէթինտան Եաճըա Հաէա- թի աղաճ Հայր·նին, չէօլէօմէրի իլէ պիրլիքտէ իզմիրէ եարտըմ իմթէնի- էրի, էլէգթրիգլէ հարէքէթ իթտիրի- լէր թրամվայ խաթթընըն, պաղը էա- պագ վէ մահզուրաթըա մէյանի եարըլմա- մասընա գարար վէրիլտիկի «Սաադէթ»տա օգումուշ տուր·

Ուզուն Քէօփրիւտէ պիր չէքէր ֆապ- րիգասը թէսիսի իթմէք ուզրէ խասսա միւշիրի Ֆատիֆ բաշա հազր· թարա- ֆընտան արանըլան միւսաատէ էվրագը, Պապը Ալիհէ կէօնտէրիլմէքլէ Շուրայի Տէվլէթէ թէտգիգ օլունմագտա տըր·

Շիրքէթի Խայրիէէտէ մէէմուրէ մէմուրիյէթ վէ խատէմէնինի իճրայի թէ- գայիւտի իլէ սաւրէթի իմթիհանլարը հազըրընտա Շիրքէթի մէզքիւրէ մէճ- լիսի իտարէսինէ գալէմէ ալընան նի- զամնամէնին թէտգիգի, իրատէյի Սէ- նիյէ իգթիզասընտան օլմազըա, քէյ- ֆիեէթ Նաֆիա նէզարէթինէ հէվալէ օլունուպ, մէզքիւր նիզամնամէ մէճլի- սի Նաֆիաճա թէտգիգ օլունմագտա, մազպաթասը թանզիմ օլունմուշ, վէ պիր գաչ կիւնէ գատար մագամը Սա- տարէթէ թագտիմի մուգարրէր պու- լունմուշ տուր·

* * *

Շիրքէթի Խայրիէէնին եէնի չարխ- նամէսինտէ մունհարրէր մէմուրըն պա- շըլարընըն հէնուզ մէվգի իճրաէ իգրաէ վազ խաթթըն հասսայէթէ, Շուրայի Տէվ- լէթճէ գալէմէ ալընան մազպաթա պու քէրրէ մագամը Սատարէթէ թագտիմ իթմիշ տիր·

Մազպաթայի մէզքիւրէնին, Նաֆիա նէզարէթինէ հէվալէ վէ նէզարէթի մու- շարիլէյհա թարաֆընտան մէվատը միւնտէրիճէսինին թէտգիգի անքաբինա իրսալ իթմիշ իչին, չիրքէթ հազգընտա իշ- ճալ իտէն մունազալաթը նիզամնամէյէ իփթիտաար իտիլտէսինէ գարար վիրիլմիշ տիր·

Նէնի տիւնքիւ Տիմիթրաքի էֆ· վէ Ս· Պօտուի վէ Թէրնօ պէյ Թարաֆլա- րընտան իմթիատ իտիլէն Օսմանլը սի- կօրթա չիրքէթի իմթիեազը, Շուրաէի տէվլէթ տարէսինտէ մազհարը թաս- վիպ օլմուշ վէ օլ պապտէ իճապ իտէն էվրագ վէ մազպաթասը, Թարաֆը Սա- տարէթպէնահիէէ կէօնտէրիլմիշ տիր·

Մաթպուաթ իտարէնին պէհիյէսին- տէն մաթպաամըզա թէպլիղ օլունանտըր Թարխանտ տիր·

Ալթըմէրիքա ճէմիյէթի իլէ նէհրի- նին 6 պաշընտա պիր Բուլ չօճուղունը չուվալ տէրունինտէ կէօմիւլմէքտէ իքէն, էլտէ իտիլտիկլէրինէ տայիր, Բուլճա «Պօնսթանթինօբոլիս» վէ Էրմէնիճէ «Արե- ւելք» ղազէթալարընըն կէչէն նիւսխալէրին- տէն պիրինտէ եազըլմըշ օլտուղու Փըրթա- նըն պիւքիւլիւյէ սըրլայու օլտուղու, Զաբ- թիէէ նէզարէթի ալիէէսինէ իճրա իտիլէն թահգիգաթտան անլաշըլմըշ օլմաղլա, Թէզ- քիրէի քէյֆիեէթէ իմթիւար, վէ պիլա Թահգիգ հավատիս նէշր իտիլմէսի միւչ- քէրէրին Թէնպիհ իտիլտիկի հալտէ, պու սըրա պու կիպի պի ասլ ու էսաս վագաա- լար իւմիտ վէ նէշր իտիլմէքտէ օլտուղու կէօրիւլմէսինէ մէպնի, սալըֆ կիպի ... Թըլարըն տէրհալ Թաթիլի իտիլէճէքլէրի պիլտիրիլմէք էվրագը հավատիս սահիպի իմ- Թիեազլարընա սուրէթի գաթիյյէտէ պէեան վէ իխթար օլունուր·

Նալլըխանտան ալըրըլմըգ պիր մէք- Թուպտա, մէմալիքի մահրուսէի Շա- հանէնին հէր Թարաֆընտա օլտուղու կիպի, մահելլի մէզպուրտէ ատլի գայ- մագամ իզզէթլու Հիւսնի պէյ էֆէնտի- նին սայ ու հիմմէթիլէ, ճիւլուսու հէյ- մէնէթ մէնուսու հազրէթի Շէհրիյարի գինէթի մաթպուանա սուրէթտէ իճրա իթմիշ, նութուգլար վէ գասիտէլէր օ- գունմուշ, վէ ճիւմլէ խալգ մէմնուն ու մէսրուր օլարագ, պիլատէֆաթ, «Բա- տիշահըմ չօգ եաշա'» նիտալարընը ա- սիւմանը աքա իթտիրմիշլէր տիր·

Եալթանաթը Սէնիյէ Զէյթինէ սէֆի- րի էրքեանը հարպ գայմագամլարընտան Ահմէտ Նուրի պէյ, պու քէրրէ Բըէնա Նիգօլա հայր· Թարաֆընտան գապուլ օլունարագ, իթիմատնամէլէրինի Թագ- տիմ իյլէմիշ տիր·

Կէչէն ճումա իրթէսի կէճէսի Իզ- միտտէ 7 հայվանա յիւքլէնմիշ օլարագ 400 քիլօկրամ գաչագ Թիւթիւն իլէ, 5 գաչագճը էլէ կէչիրիլմիշ տիր·

Գաչագճըլար 6 քիչիտէն մուրէքքէպ իքէն պիրի Նասըլսա պիր պէկչի իլէ ֆիրարա մուվաֆագ օլմուշ, վէ տիկէր- լէրի իզմիտէ կէթիրիլիպ Թէվգիֆխա- նէյէ գօնուլմուշ տուր·

Գաչագճըլար, էվվէլցա գօճասալար ի- լէ եանըլարընտա պուլունան ջապթիյէ- լէրէ մուխալէֆէթ իթմէք իսթէտիքլէ- րի, վէ իչլէրինտէ խայլի վուգուաթը գամթիլանէսի սէպէպ իթմիշ պիր չագը պուլունտուղու իսպաթը մահալլէ- տէն տիր·

Պազը Տոնիկյէէ հալառըսեթը իչին սօն սահիֆէէէ միւրաճաաթ օլունա·

ԽԱՐԻՃԻԵ

ԱՀՎԱԼԸ ՓՕԼԻԹԻՔԻՅԷ

«Թայմս»ըն Բարիզ մուխպիրի մեշհուրու տայիմա հեր շէյի պիլմէք վէ հեր շէյի քէշֆ ու թախմին էյլէմէք էֆքեարընտա պուլունտուղու կիպի, քէնտիսինի բօլիթիգայի ուսումինին տախի էսրարընա վաքըֆ ատտ իտմէքտէ, վէ քեաշֆիյաթը Էվրոբա րիճալ վէ տիբլօմաթլարընըն մահրեմանէ միւքալէմաթ վէ միւզաքերաթընա պուլունտուղունու խատտա իլէմեքտէ օլտուղու միւսէլլեմ օլուպ, մուխպիրի միւմաիլէյհ պու քերրէ իթթիֆագը միւսէլլէսի թեշքիլ իտէն տէվլէթլերին մուահէտէյի միւթթաֆըգաէսի նէ շէրայիթ տախիլինտէ տուհուրա կելեճէկինի պէեան իտիյօր։ Տէյօրքի, Մ. Օրէր տը Պլովից (Թայմս՛ըն Բարիզ մուխպիրինին իսմի տիր) պիր Բէշթէ մուխպիրինտէն Տմբաձէնտուտա Ֆըրանսուա Ժօզէֆ հազր. իլէ իքինճի Կիյոմ հազր. պէյնինտէ մունթախապէ օլուպ, Իթալիա Թարաֆընտան գապուլ օլունան մուգաւէլէնամէ (գարարնամէ) ախիրէ հագգընտա, սըհհէթինէ էմին օլմագ իգտիզա էտէն պազը մալումաթը նէշր ու իլան էյլէյօր։ Մուխպիրի մերգում իւչ միւթթէֆիգ տէվլէթլէր պէյնինտէ գապուլ հարպ օլմագ իգտիզա ատէքի խուսուսաթը թաատատ իտիյօր։

1. Ֆրանսա Թարաֆընտան իթալյանիա գարշը պիր մուհաճէմէ վէ թաարրուզ։ 2. Ֆրանսա Թարաֆընտան Ալմանիա իգլերինէ հիւճում։ 3. Ռուսիա ճանիպինտէն Ավուսթրիա գարշը պիր մուհաճէմէ։

«Նաէէ Ֆրայէ Բրէսէ» ղազէթասը, էկեր պու մալումաթ սահիհ իսէ, Ալմանիա իլէ Ավուսթրիա պէյնինտէ միւնագըտ իթթիֆագ մուահէտէսինտէ պիր խայլի թաատիլաթ վուգուա կէլմիշ օլտուղունա իթիմատ իտմէք լազըմ կէլէճէկինի մագամը միւլահազատա աէրմիեան իտիյօր։

1879 թարիխինտէ ագտ օլունուպ Վիեննա վէ Պէրլինտէ պիր զէմանտէ նէշր օլունան մէզքիւր մուահատենին պիրինճի մատտէսինտէ, էքէր իմբերաթօրլուգլարըն, անճագ Ռուսիա Թարաֆընտան հէր հանկըսընա պիր հիւճում վուգուա կէլտիկի Թագտիրտէ նէքաւիլէրինէ մուավէնէթ վէ միւզահերէտէ մէճպուր օլտուգլարը զիքր ու թասրիհ օլունմուշ տուր։ Իքինճի մատտէտէ իսէ, Ֆրանսա Թարաֆընտան Ալմանիա ալէյհինէ պիր մուհաճէմէ վուգու պուլտուղու հալտէ, Ավուսթրիանըն պիր հալը պիթարաֆիյի խայրխահանէտէ պուլունուպ, Ալմանիանըն անճագ Ֆրանսա իլէ Ռուսիա պէյնինտէ պիր իթթիֆագ ագտը թագտիրինտէ իլթիզամ իտէճէկի թաարիհ գըլընմըշ տըր։ Պալէատէ զիքր օլունան Վիեննա ղազէթասը, Ավուսթրիա մէրագիզի րէսմիյէսինտէ «Թայմս»ըն Բարիս մուխպիրինին վիրտիկի հավատիսէ մէվզուն վէ էսասըզ նազարըյլա պագըլմագտա օլտուղունու իլավէ իյլէ թէքզիպ իյլէյօր։

Մամաֆիհ Մ. Օրէր Պլովից նինէ քէնտի մալումաթընըն սըհհէթի խուսուսունտա իսրարտէն կէրի տուրմամագտա իսէ տէ, հավատիսի մէզքիւրէնին պիլասա օլտուղու էսպապ մէհաֆիլտէ սապիթ օլմուշ տուր։

* * *

Իմբերաթօր Կիյոմ հազրէթլերինին Էրֆուրթտէ Ֆրանսա հագգընտա իրատ իտտիկի պէեանաթը թէլմիթա տահի Բարիզ մաթպուաթը Թարաֆընտան չոգ միւթէէսսիր վէ միւթէհէյյիճ պէեան օլունմագտա տըր։ Սահիհ տիր քի Բարիզ ղազէթէլէրի իմբերաթօրուն նութգունա, Պէրլինին «Բօսթ» ղազէթասընըն ղայրը սահիհ օլարագ նէշր իտտիկի պիր սըրէթ ճօքը օլմուշլար տըր։ Հաթթա «Աժանս Լիպր» կիպի զայի միւնաֆի Բարիզ ղազէթալարը գատէն պու նութգու Թայլիթլէ շու սըրէթլէ պէեանը հիտտէթ ու իզպիրար իտմագտա պուլունուրլար։ «Թան» վէ «Տէպա» ղազէթալարը իսէ մուհավէրէլէրինտէ տահա զիատէ լիսանը միւթէտիլ խըթիմալիյէ, Ալմանիա իմբերաթօրունուն խարբըրաթը միւթէհավվիքէյի մագինէնէ քինատէ իթմէսինէ իգհար թէէսսիւֆ իտիյօրլար։

Վիւքէլա Թարաֆտարանընտան օլան պէօյլէ պիր ղազէթա տիյօր քի, «պութին տուլհ ու միւսալէմէթ մուհիպլէրի պէօյլէ աքէրի զիհաֆէթլէրէ մութարիզ վէ մուչայաա իտէրէք ագտահարըն թարիխի անգարիպ գապանաճաղը թէմէննի իտմէլէրէ պուլունույօրլար։ Պէեանաթը միւսալէմէթքեարանէսէ տահա զիատէ գուվվէթ վիրմէք իգտիզա իտէր, տայիմա սըրէթտէ էլինի ղըլըճընըն գապզէսի իւզէրինէ գօյմագլա, նիհայէթ ֆիքըրլերտէ պազը էնտիշէ հասըլ օլմագ նէթիճէսի զուհուր իտէր»։

Իշպու Թէվփիխաթ Վիթթըր Նութգունտա Ֆրանսըզ օրտուսունու, Ֆրանսանըն գաթման իխլալ իթմէք խուսուսէտտիքի տուլհ ու միւսալէմէթին էն գավի թէմինաթը մագամընտա սէլամլամըշ Մ. Գարնօհա ալիթ ու խիտմաթ իտիլէմէք։ Պունա մուգապիլ Միւնիխ ղազէթալարը պիզէ պիր Գավիէրալը բըէնսին տիլէր պիր նիւմայիշին խապէր վիրիեօրլար քի, պու նիւմայիշին բէք մուալիհանէ օլմատըղը զահիր տիր։

Գավիէրա օրտուսու մանօվրալարընը իմբերաթօր հազրէթլերի հուզուրունտա իճրա վէ գումանտա իտէն Գավիէրա բըրէնսլէրինտէն բըրէնս տը Լէօբօլտ պու քէրրէ պիր պէեաննամէ նէշր իթմիշ օլուպ, իշպու պէեաննամէնին նէթիճէյի մէզքիւրէ, պիննէֆս Միւնիխտէ պիր հէյէճանը շէտիտ մուճիպ օլմուշ տուր։ Բըրէնսի միւշարիլէյհ Գավիէրա ասաքիրինէ կէրէք նայիպի հիւքիւմէթ բըրէնս վէ կէրէք իմբերաթօր հազր. Թարաֆընտան վուգու պուլան մէտայիհ ու սիթայիշի տէրխաթըր իթտիքտէն սօնրա, «օրտունուն մագհար օլտուղու շէրէֆ ու իխթիրամտան տօլայը, թէպրիք իտէր վէ իլէրուտէ վուգու պուլաճագ մուհարէպէտէ տայիմա շերէֆլէնտիւ օլան պայրագլարընըզա ալայիշ մուզաֆֆէրիյէթ բագըլ իտմէք իչին միւսաթապէթէ փարլաք զաֆէրլէր մէթ իտմէք իխթիմալինին զիկրինտէ» մէյլինտէ պիր նութգ իրատ իթմիշ տիր։

Պու լիսանը գուլլանան միւշարիլէյհ բըրէնս 1870 մուհարեպէսինտէ էլեէմ ըրեատէթինտէ պուլունտուղու իւչիւնճիւ Թօբճու ալայընը գումանտա իտմէքտէ իտի։ Հաթթա մուհարէպէտէ կէօսթէրտիկի շէճաաթա մուգապիլ պիրինճի սընըֆ «Թիմուր Սալիպ» վէ «Մաքս Ժօզէֆ» նամ Գավիէրա նիշանլարընա նայիլ օլմուշ տուր։ Կէօրիւնիւյօր քի միւշարիլէյհ նէնի մուհարէպէլէրտէ նէնի նիշանլար գազանմագ էֆքեարընտա տըր։ Պունտան մաատա սայտ ու շիքեար մուհարէպէնին պիր մուսալի տիմէք օլուպ, կէնճ բըրէնս էնիշթէսի Ֆրանսուա Ժօզէֆ հազրէթլերի իլէ իճրայի սայտ ու շիքեար իտմէք իչին Սթիրիեէ կիթմիշ իտմիշ տիր։

Պէրլինտէ նէշր բէզմի ղազէթալար Էրֆուրթտէ իմբերաթօր Կիյոմ հազր. Թարաֆընտան իրատ օլունան նութգտան հառիճ կէլէն հէյէճանը թէաքքիֆ իտմէք կիպի կէօրիւնիւյօրլար։ «Կազէթ Նազիօնալ» նամ ղազէթա տիյօր քի «Ֆրանսըզլարըն նութգու իմբերաթօրինին սուրէթի մուաահհասանէսինտէն հիտտէթ վէ իգտիտար հիսս իտմէլէ աու սէպէպլերի նօք տուր, Ֆիլհագիգա վէ խուսուսի իլէ Գրօնշթատտան սօնրա իմբերաթօր Թարաֆընտան «Դօրսիգալը Ֆաթիհ» հազգընտա վուգու պուլան զիքր սարահաթա միւհթաճ տէկիլ իտի, զիրա Էրֆուրթտէ Նափօլէօն Ֆրանսա իլէ Ռուսիա պէյնինտէքի իթթիֆագը ագտէ թէշէպպիւս իթմիշ տիր, իքի Թարաֆտան տախի պու կիպի միւլահազաթտան թէվագգի իտիլմէսի թէմէննի օլունուր, ֆագաթ պունուն զիհաթէսինտէ Ֆրանսըզլար Թարաֆընտան վուգուա կէլմէսի արզու օլունուր, զիրա Գրօնշթատ շէնլիքլէրինտէն պէրու Ֆրանսըզլարըն լիսանը մէյտան օգուր պիր սըրէթտէ քէսքին էշթիտատ իտմիշ տիր։»

Մէզքիւր Միւնիխ ղազէթասը չու սօլտա միւլահազաթտա պուլունուեօր իսէ տէ, պու միւթալաաթըն էսաս ու մահիէթի բէքտէ մուվաֆըգ նէֆս իլ էմր օլմատըղը պագը բօլիթիգաճինասան խըտէմաթ թէհաղգուգ իտմէքտէ տիր։

ՇԻԳԱԿՕ

Շիգագօ սէրկիսի սէրվէթի ֆէննիյէ վէ սէնայիէ նօգթայի նազարընտան Բարիզ սէրկիսի ուսումիյէսինտէն սօնրա էն զիատէ ճալիպի նազարը տիգգաթ օլաճագ տըր։

Պու պապտէ ֆէննի ղազէթալարըն վէրտիկի մալումաթա նազարէն, մեզքիւր սէրկի բէք զիատէ պէօյլէ օլուպ. Նիւքիւմաթը միւթթէֆիգաըն «Ճագսըն Բարգ» սէրահը իլէ սէրկիյի պահրիէտ այրը օլմագ իգտիզա իտէր, իքի գաթ սաճատան իպարէ տահա բէք զիյատէ ճալիպի տիգգաթ տըր։ «Ճագսըն Բարգ»ըն գուրուլմուշ պուլունան կէօլ քէնարընտա տայիրէյի միւհիմմէ պուլունմագտա, վէ անըն էթրաֆընտա տախի զիրաաթ, մաքինախանէլէր վէ խատայիխանէյի էլէկթրիգիեէ հասր իտիլէն կէմիլէր, պայրագլարլա մասնուաթ վէ մաամուլաթըն հըրֆըրնա մախսուս տէվայիր շայլըն օրթասընտա ինշա իտիլմիշ տիր։

Տէվայիրի մէզքիւրէ տէմիր վէ ճամտան պինա գըլընմըշ, վէ իչլէրինտէ թէսխին (բըղթմագ) վէ թէհվիյէ (հավա ալմագ) իչին ալէթը մախսուսէտէ պուլունտուրուլմուշ տուր։ Արզա Թարաֆտա պուլունան չաթը, քիւչիւք պիր օրման հալինէ գալպ իտիլէճէք տիր։

Ցուխուլ գափուսու պազը Թարաֆընտա օլաճագ, վէ պու ճիհէթլէ էքսբօզիսիօնու զիեարէթ կէլէճէք նօյճու, Գօլօմպ նամընտա ինշա իտիլէն ֆիւթուհաթ քէմէրի ալթընտան կէչմիշքէն սօնրա իտարէյի մէրքէզիյէ սէրայընա կիրէճէք տիր։

Էքսբօզիսիօն տէվայիրի պէհէր քէօշէտէ պիր թանէ օլմագ իգտիզա իտէն տայիրէտէն իպարէթ տիր, վէ հիւմիէսիտէ նէնի ուլուլ իգտէ նաբըլմըչ տըր։ Պու 4 պինանըն ճիւմլէսի էթրաֆտաքի պինալար իլթիֆաթընտա օլուպ, իքինճի գաթ սիւթիւնլերիլէ մուհաթ պուլունաճագ տըր։ Իքինճի գաթտա մէրտիվէնլեր վէ 4 Թարաֆտան հարէքէթ իտէն «Ասանսէօր»լեր իլէ չըգըլաճագ տըր։ Յինէ գաթլար իսէ 8 Թարաֆը գուպպէլէրտէն միւթէշէքքիլ օլաճագ, վէ պունլարըն հէր քէօշէսինտէն նապ օլունմուշ գարթալ չէքիլլէրի կէօրիւլէճէք տիր։ Հէր տիրլիւ իխթիմալաթ պու պինայա ալըշըլմագ վուգուա կէլէճէք, օրատա միւտիրի ուսումի, մօլտա, պանգա, էճնէպիլէրէ մախսուս սալօրէլէր, լօսամախանէ, իթֆայիյէ բօլիս տայիրէլէրի պուլունաճագ տըր։ Շու Թաֆսիլաթտան անլաշըլըեօր քի կէօրէ, ումումի տայիրէ պիր հէր նէ տիրլիւ վէքայիֆ վար իսէ, ճիւմլէսի միւճթէմի պիր հալտէ կէօրիւլէճէք տիր։

Զիրաաթ սէրայը, սայտ սէրայընըն սաղընտա, վէ սէրկիյի ումումինին ղարպընտա պուլունաճագ տըր։ Պաշլըճա համալի 300 մէթրօ ուզունլուղունտա օլուպ, եալընըզ զէխայիրէ միւթէալլիգ մահսուլաթ, վէ ալէթըլ զիրաիյէյէ հասր իտիլէճէք տիր։

Պու սայիրէ միւթէֆէրրիգաթընտան օլմագ իւզրէ, հայվանաթա մախսուս պիր սայիրէ իլէ, հայվանաթ խասթախանէսի տախի պուլունտուրուլաճագ տըր։

Մաքինա «կալըրի»լէրի քիւչիւք մէրաքիպի պահրիէնին սէյր ու սէֆէր իթմէսինէ էլվէրիշլի պիր գանալ իլէ չէվրիլմիշ սէրակընտան պէրը պուլունաճագ իսէ տէ, հայվանաթ ու մէվաչինէ հասր իտիլէն խուսուսի պիր էքսբօզիսիօն սէրայըմըզ տիրէքլէր արասը իլէ քէօպրի իրթիպաթ իտէճէք տիր։

Մաքինախանէ ղարպ պէօյլիւք սէրայըմըզ օլտուղունտան, մաքինալարըն իշլէմէսի տախի Թահթը թէէմինէ ալընմըշ տըր։

Հէր կէչիտտէն շըմէնտիֆէր սէրըլաճագ վէ եօլլարը խըթխըրայ խուրմէտիքի Թագտիրտէ, խըթէնըրտիքի վագըմ մաքինալարը Թէպտիլ վէ ախըզը մէկի իթտիրէճէք սէրէթտէ միւթէհաբբիք պիր աեաջէմ իլէ էօրթիւլէճէք տիր։

Իփկանէթէ նազարէն պու տախիլէ պու անէ գատար սէրըլան պինալարըն էն պէօյիւկի օլաճագ տըր։

Էլէքթրիգ ալէթինէ հասր իտիլէն տայիրէնին մէսահէի սաթհիէսի 2 հէքթար օլուպ, պինանըն ասըմի բյանը օրթասընտան պիր կէչիտ իլէ գաթ իտիլմիշ, վէ թուլանի պիր հավլու իգզերինէ միւէսսէս պուլունմուշ տուր։

Պիրինճի գաթ պիլբիլէրինին հավլու իգզերինտէն աթըլմըշ քէօբրիւլէրլէ մէրպուտ «կալըրի»լէրտէն միւթէչէքքիլ տիր։ Տէօրթ քէօշէնին հէր պիրինտէ պիրէր տուխուլ քէօշկի մէվճուտ տուր։ Ճէնուպտա պուլունան քէօշկին օրթասընտա Ֆրանքլինին պիր հէյքէլի պուլունաճագ տըր։

ՏՈՒՄԱՆՍԸԶ ՊԱՐՈՒԹ ԹԵՃՐԻՊԷՍԻ

Ալմանեատա Գասլ ճիվարընտա իճրա օլունան մանօվրալարտա տիւմանսըզ պարութ իսթիմալ օլունմուշ օլտուղու, 80 թօբ իլէ պիր սաաթ գատար պիր մէվգը թէօյիւլմիշ օլուպ, Թօբլար սիբէր ալթընտա կիզլէնմիշ օլտուղունտան, աթէշ իթտիքլէրի մահէլլէր տիւման սէպէպի իլէ ֆարգ օլունմամըշ, եալընըզ տուրպին իլէ Թաէյին օլունմուշ տուր։ Պու հալտէ տիւմանսըզ պարութ սաեէսինտէ թօբ պաթարեալարընը սիբէր ալթընտա կիզլէմէք միւմքին օլաճագ տըր։

Տիկէր Թարաֆտան բիեատէ ասքէրի տիւմանսըզ պարութ հաճէթիլէ, աչըգտա գալըպ եալընըզ ատագլարընըն Թօզու կէօրիւնմէքտէ իմիշ։

ԳԻՐ ՍԷՅԱՀԸՆ ԱՖՐԻԳԱՅԱՆ ԱՎՏԷԹԻ

Ֆրանսալը Մ. Թրիվիէ Աֆրիգատա Գօնկօտան Իւմիւտ Պուրնունա վէ օրատան Զէնկիպարա վէ անտէն Բօրայյիտէ սէյահաթ իյլէտիքտէն սօնրա, պու քէրրէ Մարսիլեաեա միւվասէլէթ իթմիշ տիր։

Մ. Թրիվիէ, Թիճարէթ նօգթայի նազարը իլէ Աֆրիգա սահիլլերինի կէօզտէն կէչիրմիշ տիր։ Միւմաիլէյհ Իւմիւտ պուրնունտա բէք չօգ Թէթքիգաթտա մէտէնիյէ հուսուլէ կէլտիկինի կէօրմիւշ, վէ Զէնկիպարտա չէյ Թիճարէթի իլէ կէօրիւշտիւկինէ, միւմաիլէյհ կէլէճէք պահարտա Բարիսէ սէյահաթ իթմէք էֆքեարընտա օլտուղունու սէօյլէմիշ տիր։

Մ. Թրիվիէ Ֆրանսանըն Աֆրիգա գումբանեասը Թարաֆընտան Աֆրիգաեա կէօնտէրիլէն Տիպօվսքի նամ քիմէսնէնի Լիպէրվիլտէ կէօրմիւշ, Գիւմբէզ հէյէթի իսթիգշաֆիեէսի կիպի միւմաիլէյհին մահէթինտէ պուլունան հէյէթի իսթիգշաֆիեէնին տախի պիր իչ կէօրէմէճէկինի, վէ Աֆրիգայա կիտէն հէյէթի իսթիգշաֆիէ գուվվէթլի օլմատըգճա իլէրիլէմէք իմթիալի օլմատըղընը իխթար իթմիշ տիր։

ԷՄՆԻԵԷ ԳԱՆՈՒՆՈՒՆՈՒՆ ՍՈՒՐԷԹԻ

ՏՕՊՈՒՋՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

Էշնիէ ինշա վէ Բոզէյ բայաննա

62· — Թաշրալարտա 10,000 է գատար նուֆուս պուլունան գասապալարտա, Տէրսաանէթտէ ալընան էզնիեէ չէօմրիկի 5 տէ 1 ի, վէ 10 000 տէն 100,000 է գատար նուֆուս օլան չէհր վէ գասապալարտա նըսֆը, վէ 100,000 տէն ֆազլա նուֆուս պուլունան չէհիրլէրտէ թէմամը ալընաճագ տըր·

63· — Թամիրաթ րուխսաթը իչին ալընան թէզքէրէնին, թարիխինտէն իթիպարէն պիր սէնէ հիւքմիւ օլաճագ տըր·

64· — Տէվաժիրի պէյէաշիէ հուտուտու տախիլինտէ պուլունան չիֆթլիկլէրտէ եաբըլաճագ սամ վէ ախըր վէ սամանլըգ վէ չիֆթճի օտասը միսիլլիւ զիրաաթա միւթէալլիգ պինալար էզնիեէ րւսումունտան մուաֆ վէ միւսթէսնա տըր·

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

Րուսումու ինշիյէ

65 Մատտէ· — Բէչֆիլէրի Տէհր էմանէթի մարիֆէթի իլէ իճրա օլունան ճէտվալի վէ մէքթաթիպ վէ գըշլա վէ խասթախանէլէր միսիլլիւ էզնիեէյի խայրիէ վէ էմիրիէ վէ վագֆիյէնին ինշաաթ վէ թամիրաթընտան րէսմ ալընմայաճագ տըր·

66· — Էզնիեէյի խայրիէ վէ էմիրիէ վէ վագֆիեէնին քէչֆ վէ մուաէնէլէրի իչին Տէհր էմանէթի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն գալֆալարա, քէչֆ իթտիրէն թարաֆընտան իգթիտարըլարընա վէ մէվսիմէ կէօրէ 10 ղրշ.տան 50 ղրշ.ա գատար նէմվիեէ վէ վաբօր նավլը վէ պարկիր իւճրէթի միսիլլիւ մէսարիֆ վէրիլէճէք, վէ սայիր քէչֆլէր իչիւն կէօնտէրիլէն գալֆալարա տախի պու սուրէթլէ նէմվիեէ մէսարիֆ վէրիլէճէք տիր·

67· — Քէչֆ օլունան էզնիեէյի խայրիէ վէ էմիրիէ վէ վագֆիէ, էմանէթէն ինշա վէ թամիր իթտիրիլէճէյի վէ եա ինշա վէ թամիրինտէն սարֆը նազար օլունտուղու թագտիրտէ տախի քէչֆէ կիտէն գալֆալարըն նէմվիեէսի ալընաճագ տըր·

68· — Էլթամա (Նէթիմիէրէ) այիտ էմլաք քէչֆլէրինտէ, գըյմէթի 1000 ղրշ.տան 20,000 ղրշ.ա գատար օլանլարընտան 25 ղրշ· վէ 20,000 տէն եօգարըսընտան հէր 1000 ղրշ.տա 50 բարա խարճ ալընաճագ տըր·

69· — Աճաատը նաս իլէ գալֆալար պէյնինտէ օլան միւֆրէտաթ քէշֆլէրինին պէհէր 100 ղրշ.ունտա 20 բարա խարճ ալընաճագ տըր·

70· — Միւնագասաթ քէչֆլէրինէ կէօնտէրիլէն միւհէնտիս վէ գալֆալար իչիւն նէմվիեէ 50 չէր, վէ միւպաշըր իչիւն 25 ղրշ· ալընըպ, էմանէթ վէզնէսինէ թէսլիմ օլունաճագ տըր·

71· — 70 ինճի մատտէտէ մուհարրէր նէմվիեէ, սահիպի տավասըն րէչիճի օլարագ իսթիֆա օլունաճագ, վէ մահքէմէճէ կիտիլմէք լազըմ կէլտիքտէ նըսֆը ալընաճագ տըր· Եարըլաճագ րէսիմ վէ խարիթալար մէճճանէն վէրիլէճէկի միսիլլիւ, սահիպի տավանըն ֆագըր հալի թէպէյյիւն իթտիկի սուրէթտէ նէմվիեէնին նըսֆը ալընաճագ տըր·

72· — Խամ եէրլէրին ֆաճտըսի վէ խարիթասընըն թէրսիմի զըմընընտա 5000 արշընա գատար մագթուէն 200 ղրշ· վէ անտէն ֆազլա մըգտարընըն պէհէր արշընընտան 1 բարա ախզ օլունաճագ, վէ արազիեի էմիրիէ վէ մէվգուֆէ տախի պու գայիտէեէ թապի օլաճագ տըր·

73· — Խամ եէրլէրին մահալլէ չէքլինէ գօնուլմասը իչիւն խարիթա թանզիմինտէ 5000 արշընա գատար պէհէր արշըն իչիւն 4 բարա, վէ 5000 տէն 10,000 է գատար օլան մըգտարընտան պէհէր արշընտա 3 բարա, վէ անտէն եօգարըսը իչիւն պէհէր արշընտա 2 բարա խարճ ալընաճագ, վէ արազիեի էմիրիէ վէ մէվգուֆէ տախի պու գայիտէեէ թապի օլաճագ տըր·

74· — Նիզա վուգուու իլէ էզնիեէ թաալիլ, վէ եա ճէլպ վէ ինզար իչիւն կէօնտէրիլէն միւպաշըրլարըն իւճրէթի օլմագ վէ հագգըրը չըգան թարաֆա այիտ պուլունմագ իւզրէ 25 ղրշ· միւտէալլիտէն ալընաճագ տըր·

75· — Էզնիեէյի էմիրիէ վէ վագֆիէ քէչֆլէրինէ կէօնտէրիլէն մէմուրլարա սուր (հիսար) տախիլինտէ իսէ պիր չէյ վէրիլմէեիպ, խարիճի սուր իսէ վաբօր իւճրէթի վէ հայվան քիրասը կիպի իճապ իտէն մէսարիֆ այիտ օլտուղու տայիրէտէն վէրիլէճէք տիր·

(Տէվամը)

Պու բազար կիւնիւ էսկի քիթապլարըմըզը կէօզտէն կէչիրմէքտէ իքէն, չուգ ասթիգի ԲԷԼԻՍԱՐԻՈՍ նամ քիթապըն իչ գաբաղը նազարը տիգգաթըմըզը ճէլպ իյլէտիկինտէն, Օխշաագարանընը օգումագ խոթէմիչիզ տիր, վէ մէզքիւր Օխշատակարանըն խիթամընտա իսէ, վաքիյեէթինտէն պահս իթմէքտէ օլտուղումուզ խայրխահ Սամուէլ Միրտիչ Մուրատեանըն իմզասընը կէօրմիւչիզ տիր·

Մէզքիւր Օխշատակար մը իչթէ աթիտէն այնէն աէրճ ու պէեան իտէրէք, տիգգաթ իւզրէ օգունմասընը րէճա իտէրիզ, չիւնքի, մէզքիւր քիթապ, միւմաիլէյհին նէ տէրէճէ արզու վէ զայրէթ իլէ թապ իթտիրտիկի, վէ պունտան տա մագսէտինին իսէ, անճագ ումում միլլէթիմիզին թէնվիրի էֆքեարը վէ իսթիֆատէսի օլտուղու, վէ գաթան մէզհէպ վէ ֆըրգա ֆարգը թանըմատըղը, վէ հաթթա, Աւմէնայն Հայոց կաթողիկոս Դանիէլ Սրբազանըն զէմանընտա, վէ քէնտի պուլունտուղու Մատրաս չէհրի աւագ քահանասը Տէր Յարութիւն Հայրըն մօթպասընտա ֆլապ իսթիթիկի կէօրիւլմէքտէ տիր· պէօյլէ պիր զաթըն, տօղուզ սէնէ սօնրա, եինէ անճագ միլլէթիմիզ նամընա օլարագ պըրագտըղը պիր վասիյէթ իչին, գալգըպ տա, միւմաիլէյհ «միլլէթ» տիմէքլէ, անճագ գաթօլիգլիկէ մէյլալ պուլունան պիր գաչ քիշիեի անլաթմագ խոթէմիչ տիր տէեի խոտուս իթմէք, աւթէթա կիւնէչէ գարշը թահթաբէքրտէ չէքմէկէ պէնզէնճէկլինտէ չիւբհէ ճաեիզ տէկիլ տիր·

ԲԵԼԻՍԱՐԻՈՍ

ՅԱՐԱՑՈՅՑ ԱՆՑԻՇԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ցօրինեալ նախ ի գաղղիական բարբառ ի ներհուն Մարմոնտելայ գաղղիացւոյ և անտի թարգմանեալ ի լեզու Լուսիտանիացւոց (*), յորմէ և անդրածեալ եղև յԱրամեանս բարբառ ի վերապատուելի Տեառն Պետրոս Վարդապետէ Պուռնազեան կարնեցւոյ յաշակերտէն բրոքականի·

Տպագրեալ արդեամբք և ջանիւք քաջատոհմիկ Պայազատի Տեառն Սամուէլ Մկրտչի Մուրատեան Եւդոկիացւոյ ի յիշատակ ծնողաց իւրոց ի Քրիստոս հանգուցելոց·

Ի Հայրապետութեան Տեառն Դանիէլ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի·

Ցամի Տեառն 1809·

Եւ ի Թուին Հայոց 1258, Մայիսի 22·

Ի ՄԱԴՐԱՍ

Ի տպարանի Տէր Յարութիւն Աւագ քահանայի Շմաւոնեան Շիրազեցւոյն·

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Որք միանգամ ի սկզբանէ զհետ եղեն պայծառութեան եւ պերճութեան սեպհական ազգին իւրեանց, ի վեր քան զամենայն փոյթ յանձին կալեալ լուսաւորել զմիտս նոցա ազգի ազգի իմաստութեամբ և հանճարովք՝ ուստի իբրև յաղթերբէ բղխին այլ ամենայն բարիք, որք գեն ի վերայ հանդիսացուցանեն զազգս մարդկան·

Սմին իրի՝ բազումք յազգաց ի սկզբանէ հետէ և այսր՝ ի սոյն գիմեցին փափագանօք, ի սոյն գեղերեցան անձանձիր՝ եւ զսոյն խնդրեցին յարաժամ, ոմանց տիրապէս լինելով հեղինակ իբրև հանճարոյ, ոմանց փառաւորեալ ճոխացուցանելով զարդի հզեալսն· իսկ այլոց առ զանազան ազգս գաւեալ վայելչագեղ և ընտիր յօրինուածս իմաստից և գիտութեանց՝ թարգմանութեամբ ի սեփականն բարբառ անդր ածելով· Ըստ դմին օրինակի՝ ունելով և իմ զեռանդումն բնածին առ պայծառափայլութիւն և լուսաւորութիւն ազգին իմոյ, միշտ և յաւէտ՝ եթէ ջանիւք և եթէ արդեամբք՝ գուն գործեցի յառաջադիմութեան նորին յայսմ մասին սատարել· Սոյն այս անձուկ և բարեմտութիւն իմ ստիպեաց զիս ծանօթանալ բարբառոյն Անգլիացւոց, որոյ խուն ինչ ընտելացեալ՝ ուշ եդի հետազօտել զզանազան իմաստալից գիրս նոցին, և դէպ եղև ի մէջ բազմաց վերծանել զքաջիմաստ և գլոգնահանճար բանահիւսութիւնն բարոյական՝ ի դիմաց Բելիսարիոսի գերահռչակ և ամենաքաջ զօրապետին՝ ի ներհուն եւ ի բանիբուն Մարմոնտելայ Գաղղիացւոյ իմաստասիրեալ, զորոյ ճաշակեալ զքաղցրութիւն՝ հարայ իսկոյն ի սէր գեղապանծ և չքնաղ յօրինուածոյն, և այնուհետեւ մեծաւ անձկութեամբ խորհէի միշտ առ մերայինս զայն ածանցել բարբառ· բայց առ ի չգոյէ ատակէն ուրուք՝ յոր ապաստան առնէի զթարգմանութեան նորին զհոգ, ընդ երկար ժամանակ կացի անմխիթար· Այսու ամենայնիւ ոչ լքաւ սիրտ իմ ի բաղձանաց իւրոց՝ եւ ոչ ի խորհրդոց աստի նահանջեցաւ, այլ ի գընալն իմ աստի իսկ յաշխարհն Սինէացւոց՝ (Չին)ի 1788 ամին՝ թէ եւ յայնժամ սակաւաձեռն էի, սակայն ինչ ոչ հոգացեալ զծախուց, յանձն արարի Աղայ Հեզվարդ Ռաֆայէլի Ղարամեան (որ և զկնի աներ իմ եղև) զբաղձանս իմ, խնդրելով ի նըմանէ՝ զի եթէ ի ճանապարհորդութեան իմում դէպ լինէր ինձ հրաժեշտ առնուլ ի կենցաղոյս, հոգ տարեալ թարգմանութեան տենչալի գրոյն այնորիկ՝ ծախուխմով տպագրեալ ի լոյս ընծայեր ի յիշատակ ծնողաց իմոց· Ապա յաջողութեամբ Տեառն դարձ արարեալ իմ յաշխարհէն Սինէացւոց, բազմամեայ ժամանակաւ եւ մնացի ի նմին թերութեան լման փափա-

(33)

— Էվվէթ, հագգընըզ վար Միւսիւ, - տէտի մահզունանէ պիր սուրէթտէ կէնճ գատըն – չու ֆաալ էօմիւր իչէրիսինտէ հիչ տէկիլսէ ինսան տէրտ ու զամընը ունուտուր· Պիլաքիս էկէր էօյլէ հարէքէթսիզ պիր հալտէ գալըրըր իսէ, մուճիպի թէէսսիւֆ խաթըրէլէր զիհնէ թէհաճիւմ իտինճէ, պու խաթըրէլէր պիզի պիւթիւն պիւթիւն իհաթա իտիպ նէֆսիմիզ իւզէրինէ իճրայի հիւքմ իտէր, վէ զամթէն աթալէթ վէ հարէքէթսիզլիքտէն տէհշէթ հիսս իտէրիմ·

— Նէ՞ տիւշիւնիւյօրսունուզ Մատամ, սիզտէ պէնիմ կիպի պու սիւքիւնէթի, մահզունանէ վէ մուաթթալ էօմիւրտէն հազզ ի՞մ մէհրումսունուզ:

— Ահ Միւսիւ, հագգըմ եօ՞գմու տուր, հարէքէթ իթմէյի, վէ պու հարէքէթ վէ ֆաալիեէթ պաչ տէօնմէյէճէկ իտէրու կիթմէյի տիր, զիրա պու հալ ինսանը հիւզնէնկիզ թէֆէքքիւրաթ վէ տիւշիւնճէլէրտէն գուրթարըր·

— Հալ պու քի աթալէթ հարէքէթսիզլիք էօլիւմ տիր տէկի՞լ մի·

— Էօլիւմտէն տահա ֆէնա տըր, Միւսիւ, զիրա րուհ վէ ճիսմին պէօյլէ րէխավէթ վէ աթալէթի հալինտէ, վիճտանը ինսանի տախի մուազզէպ օլուր·

— Մամաֆիհ Մատամ, - պաղըրտը կէնճ գատընըն րէֆիգի միւշֆիգաթըլա զայթ խոշպիլտիկի հիսսիաթը մալիֆինէսինէ նէֆսի մազլում օլարագ – էօյլէ ատէմլէր եօ՞գմու տուր քի· · · Նասըլ տէեիմ, պունլար զիրմահ մախլուգաթ ասըտ օլունամագ, այյարճա եըլլարճա քէյֆլէրինի նէթիրէրէք, իչսիզ կիւճսիզ պիր հալտէ թէնպէլլիքլէ թէլէզզիւզ իտէրէք պուլունտուգլարը մահէլլտէ եաթըրըպ գալըրլար, գաթան միլլիմագ վէ զըմըլտանմագ իսթէմէզլէր·

— Պու ատէմլէրտէն պուլունուր· · · Միւսի՛ւ · · · - պաղըրտը եասըլը գարը միւթէէսսիֆանէ պիր թավր ու հարէքէթլէ - էվվէթ էօյլէ ատէմլէր վար քի չիֆթ գապուլ իթմէզ պիր թէնպէլլիք, քէնտիլէրինի միւտէթթիէօմիւրլէրինտէ այնի մահէլլտէ մըխլայէրըպ աէրըրմագ· · · վէ պունլար քէնտի հիսսիգլիք վէ գայտըղըզլըգլարընտան պիր մէսուտիյէթ վէ սախթիիարլըգ մէվճուտ տուր կիպի իֆթիխար իտիպ տուրուրլար · · · պու հիսսիֆթիւրսուզլուգ իսէ գաեէթ սուֆլի օլուպ, հէր նէվի զայրէթ վէ սըպաթ վէ թասավվուրու ալիճէնապանէեի իզալէ վէ իմալ իտէր · · · պու մէչում վէ մէնֆուր թէնպէլլիք մանէվի վէ մատտի մազարրաթը ինթաճ իտիպ, տայիմա էն միւթէէսսիֆանէ էնանիեէթ վէ թէքէպպիւրէ միւնճէրր օլուր· Էվվէթ · · · էվվէթ, Միւսիւ, պու ատէմլէրտէն մէվճուտ օլուպ · · · հաթթա բէք չօգլարընը տէրլասաթը իտէրիմ·

— Սիզ տախի, Մատամ · · ·

— Նա՞ըլ,

— Պու կիպի թապիաթը ատէմլէրին թէհամմիւլ օլունմագ պիր րասատէ պուլունտուգլարընը խորաքէ միւգթէտիրէ օլմօ՞ւչմուսունուզ, Մատամ, զիրա պու մէչրէպտէ օլանլար էն մէթին վէ էն սէպաթը մէրամ վէ իրատաթա պիլէ զալէպէ իթմէյէ նիհաեէթ մուվաֆֆագ օլուրլար·

Պունուն իւզէրինէ եասըլը գարը իլէ ճէնէպի հալ ու թաւրլէրինին նէքթիւնէ օլան միւշաhէտէ վէ թէսափուֆը զարայիպաթընտան միւթէաճճիպ վէ հայրան օլարագ, պիր տագիգա քէմալի վէյէ ու թէհայիւրլէ նէքթիւլէրինին եիւզիւնէ պագտըլար·

կէնճ գատըն իւք էօնճէ քէլամէ ապալ իլէ գալպինտէն պիր ահ չէքէրէք չէօյլէ տէտի·

— Լութֆէն Միւսիւ · · · պու մատտէ հագգընտա պահս իթմէքտէն սարֆը նազար իտէլիմ · · · զիրա տէրունիմտէ բէք մուճիպի թէէսսիւֆ խաթըրէլէր ուեանըրըրօ·

— Էվվէթ · · · էվվէթ · · · պու մատտէտէն պահս իթմէեէլիմ, Մատամ, զիրա պէնիմ տախի մուճիպի թէէսսիւֆ խաթըրէլէրիմ օլուպ, պու խաթըրաթտան պիր աը ու հիճապ վէ պիր տէնաէթ մազամընտա թէվագգուֆ վէ իճթինապ իտիեօրում · · · զիրա թէվագգուֆ վէ թագտիրհ · · · իտիլէնլէր հագգընտա ֆիքրիմի տայիմա մէչղուլ հիսս իթմէք եէնի պիր չէյ տիր, ա՛հ Մատամ · · · բահամթ օլմագ իսթէր իտէն, պազէն հաեաթը զաեէթ սուֆլի պիր հալէ վազ ու իֆրազ իտէն պու կիպի թէէսսիւֆաթ, խուսումէթ, ատավէթ վէ աճզ ու մուհասաթէթ կիպի հիսսիաթը մախլուգէ ասլա թաշըմաեալըգ·

կէնճ գատըն րէֆիգինի ֆէվգէլատէ պիր հայրէթ վէ թէհաճճիւպլէ տինլէմէքտէ իտի, կէօրիւնիւշտէ էճնէպի քէնտի հագգընտա պահս իտէրէք մէզկուրէ հագգընտա տախի պահս իթտիր կիպի իտի, ֆագաթ գարը պիր էճնէպի իլէ միւնասէպաթընտա պիթթամ իգշարընա մէճպուր օլտուղու ինթիխաթ վէ ինթիրազ, մուխաթապընտան իչիթտիկի սօն մահրէմանէ սէօզլէրէ մուգապիլէ իթմէքտէն քէնտիսինի մէն իթմէքլէ պէրապէր, կէօրէք հավաչ հավաչ հուսուլէ կէլէն մէրագըր թէսքին իչին թէքրար սէօզէ ապալը տէտի·

— Սիզ խուսումէթ ու ատավէթ վէ աճզ ու ալէյգատան պահս իտիեօրսունուզ · · · պիր ինսան թէվալլի ա

գանաց իմոց․ Հուսկ ուրեմն պատահեցաւ ասա Կարնեցի վերապատուելի Տէր Պետրոս Վարդապետին Պուռնազեան աշակերտին բրօքալտնոսի․ որում եատ թարգմանել ի մերս Օրմանեան բարբառ գայս գործ ցանկալի, և պարգեւութեամբ ի լոյս ընծայեցի ի մխիթարութիւն իմ և ի յաւերժական յիշատակ ի Քրիստոս հանգուցեալ բարեպաշտօն ծնողաց իմոց Տոռօթեցի բարեխնամ հօր իմոյ Սարուխի Որդի Ազայ Միրոյի Մոսքանեանց, և մօր իմոյ Եւգոկիացի Լոզեանց Միքայելի դուստր Պէկզատայ տիկնոջ։ Եւ յոյս մեծ ունիմ, եթէ որք միանգամ ճաշակեն զքաղցրութիւն գեղապանծ բանաստեղծութեան ի սմա պարունակեալ խնամոց և հանճարոյ, ծագմնոցեն զարժանաւոր պատիւ ի յոգնատ մնծանցն ի բանս՝ և ի փառս պարգևողին իմաստութեան, և միանգամայն զծնողացն իմոց զյիշատակն աբաացեն օրհնութեամբ, որոց ամենեցուն վերամենոն․ եւն․

Սամուէլ Մկրտիչ Մ…

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

Սեպտեմբերին 8ինճի բազար կիւնիւ սաաթ 10տան 9ունճու կիւնիւ 10ա գատար Հալէպտէ գօլերատան վէֆիեաթ օլմաերգ, չէհրի մեզքիւրուն 7ինճի ճիւմաա իրթեսի կիւնիւ․ Ալթմապ․ նաա 6 վէֆիեաթ վուգու պուլմուշ տուր։

⁂

Իզմիրին գարյը եազտաըլեսա վագը Տէյիրմէն Տէրէ, Օրչուգ, Սուէյլի վէ Թաթտր գարիեէլէրինտէ պիր նէվ խասթալըգ զուհուր էյլէտիկի խաբէր ալընմասը իւզէրինէ, տէրհալ Իզմիր պէլէտիյէէ թապիպի օլ թարաֆա կէօնտէրիլմիշ, վէ իճրա իթտիկի մուայենէ նէթիճէսինտէ, խասթալըղըն պիր նէվ հիւմմա օլուպ, օ ճիվարտա էքիլէն բիրինճ թարլալարընտան զուհուր իտէն ֆէնալըգտան նէշէթ իյլէտիկի անլաշըլմըշ տըր։

⁂

Կէչէն ճիւմաա իրթեսի կիւնիւ «Նիլ մէթի Խիւսա» վափօրու հաճիլէրի համիլէն Տէրսաատէթէ մուվասէլէթ իտէրէք, իճրա օլունան թապիպ մուայենէնէսինտէն, պու լաշըգ խասթալըգտան պիր չէյ օլմասըը թէպէյյիւն վէ թէհաղզուդ իյլէմէսինէ մէպնի, բրաթիգասը իթա օլունմուշ իսէ տէ, պու հաճիլէր միեանընտա հաճի Մուսթաֆա նամընտա պիր ատէմ տախի պու լունալարգ, մէրգում իսհալտան խասթա պուլունտուղու հալտէ Գալաթա նըհթիմտա հէմնիրէ․ օւնին խանէսինէ մուսաֆիր օլուր։ Պունուն թէտավիսի իչին ճէլպ օլունան թապիպ, խասթալըղըն գօլէրա օլտուղունու սէօյլէր, վէ իշ զապըթանըն աքսիտերէք բազար կիւնիւ մէզքիւր խանէ գօրտօն ալթընա ալընըր իսէ տէ, պու պապտա սրհհիէ թապիպլէրի վէ մէջլիսի թըպպիյէ տայիրէսի սրհհիէ թապիպլէրի պիր գաչ տէֆա իճրա իթտիկլէրի մուայենէտէն, խասթալըղըն սադա գօլէրա օլմատըղը, ատի իսհալ օլտուղու անլաշըլըններ, մէր գուտէն խասթալանէէ նազլի իզթիբա տաէ ճէկլէրի հետ լազըմ կէլէն կօրտօն թէտպիրլէրի տախի գալտըրըլմըշ տըր։

Նէվէեօրքի կիւճէ սաաթ 8տէ Գաարքէօյտէ Մօտատա Մաաամ Օլիվէնուն իքի քեարկիր խանէսի եանմըշ տըր․ Պու հարիգտէն «Լընտըն Էշուրէնս» սիկուրթասը 1008 Ինկիլիզ լիրասը վէ «Լաֆօնսիէր» գումբանեասը 400 լիրա խասարաթէ մուչթար տըր։

ԹԻԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

Լօնտրա 21 սեպտ․ —Մարքի տը Սալիսպըրի իլէ սիւֆէրանըն միւթաճէլէն ափտէթլէրինէ, Զին աէֆալինին քէսպի վէխամէթ իթտիկի սէպէպ կէօսթէրիլիեօր։

Րօմա 21․ —Րումանիա գրալ վէ գրալիչասը Կալանցատա իգամէթ իթմէք տէ պուլունուեօրլար․ Գրալիչանըն աճվալը սըհհիեէսինտէ հիսս օլունուր տէբէճէտէ էյիլիք կէօրիւլմիւշ տիր։

Սօֆիա 21․ —Բրէնս Ֆէրտինանտ աս․ քէր թարաֆընտան իճրա գըլընաճագ մանօվրալարտա հազըր պուլունմագ իւզրէ, տունքի կիւն վարնատան Շումնուեա ազիմէթ իթմիշ տիր։

Բեթրսպուրկ 21․ — Եունան գրալընըն քերիմէսի կրանտիւշէս Ալէքսանտրա համիլէ օլտուղու հալտէ «Կավայէ» իյլէմինէ տիւշար օլարագ, ամէլիեաթը ճէրրահիեէ իճրասընա լիւզում կէօրիւլմիւշ տիր․ Ամէլիեաթ էսնասընտա կըրանտիւշէս պիր էրքէք չօճուգ տիւնեաեա կէթիրմիշ տիր։

Աթինա 21․ —Կրանտիւշէս Ալէքսանտրանըն տիւշար օլտուղու իլլէթտէն տօլայը էհալի բէք միւթէէսսիր տիր․ Աթինա սէրբիսգօբօսու պիւթիւն քիլիսէլէրտէ տուա օգունմասընը էմր իթմիշ տիր։

Բեթրսպուրկ 21․ — Սըրպիսթանըն Բեթրսպուրկ սէֆարէթինէ րէյիսի վէքիլ Մ․ Բաւիչին Թայինին օլունաճաղը րիվայէթ օլունուեօր։

Միւլհաուզ 21․ — Ալմանեա իմբէրաթօրու պիր բէսմի կէչիտ ճըրա իթտիրտիքտէն սօնրա սուքէրէ իդհարը խօշնուտի էյլէմիշ տիր։

Իմբէրաթօր պիր չօգ զապիթանըն բիւթպէլէրինի թէրֆի էյլէմիշ, վէ պիր չօգունա նիշանլար իթա իթմիշ տիր։

Բեթրսպուրկ 21․ —Զավտար իլէ չավտարտան մաամուլ սայիր մէէքիւլաթըն Արքանկէլ վիլաեէթի լիմանլարընտան իխրաճ օլունմամասընա տայիր պիր էմրի իմբէրաթօրի նէշր օլունմուշ տուր։

Աֆղանիսթան-Րուսիա հուտուտունտա սաայիշ պէրքէմալ տըր։

ԹԻՒՃՃԱՐԻԵԷ

Պուղտայլար, ուն, արփա վէ սայիրէ ֆիեաթլարընտա թէպէտտիւլ եօգ տուր։

Կէյմէ, Լէֆքէ, Միխալըճ վէ Պէյ պազար իւզէրինէ իչ օլմասը․ իմէն բիեաթը 105-103։

Աֆիօն 30 սանտըգ Քէօթահեա, Թավշանլը, Պէյպազար վէ Գարահիսար հօլանտա վիզիթասը 120-122 Հօլանտա վիզիթասընտան չըգան իքինճիլէր 100-102 ղ․ա գատար սաթըլմագտա տըր։

Աֆիեօն 35 սանտըգ տահա Պէյպազար, եօկի չէհիր, Հօլանտա վիզիթասը 121½ ղ․ա սաթըլտը։

ՏՕԳԹԷՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Թէտավիի խուսուսի, իւէթի էֆրէնճիէ, վէ ալէաթը թէնասիւլիեէեէ տայիր։

Գալաթաա քէօբրիւ պաշը նիւմերօ 5։

ՍԱՐՐԱՖԻԵԷ

Լոն․ Ուս․ միւպէտտէլէ սէրի Տէ	— —
Տիւն ազչամ գափանտը	19 12
Պու սապահ աչըլըը	19 11½
Էն եիւքսէք ֆիեաթ	19 12
Էն աչաղը ֆիյաթ	19 9½
Սէրի Ա	—
» Պէ	21 35
» Սէ	19 11½
Թահվիլաթը Օսմանիյեէ	73 10
Էն եիւքսէք ֆիեաթ	73 12
Էն աչաղը ֆիեաթ	73 3
Թափֆիյեէ	17 —
Շըմէնտըֆէր ․ ․ ․ Փր․	62 75
Օպլիկասիօն Թրամվայ ․ Լ․ Օ․	497 —
Իսթիլանճ 8 կիւնէ	175 —
» 1 »	65 —

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ

Իսթանպօլ պանգասը ․ Ի․ Լ․	5 —
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4 24
» Օթ․ չանժ է վալէօր »	4 22
Գրէտի ժէնէրալ օթօման Լ․ Օ․	8 6
Թրամվայ	5 85
Րէժի	14 28

ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ

Իսթիգրազ 5% ․ ․ Փր․	417 —
» 4% »	— —
Պանգ նասիօնալ »	420 —
Լօրիօմ »	132 —
Օսմ․ մր․ 100 ղչ․ տան Ղ․ Փ․	
Սիմ մէճիտիյեէ	107 28
Մէթալիք	99 —
Պէշլիք	101 10
Ալթըն	102 20
Ինկիլիզ լիրասը	110 6
Ֆրանսըզ »	87 10
Ֆօլ	89 30
Գարպօն գաիմէսի	8 6
Իօնսօլիտ րէբօրու	40 —
Օսմանիյեէ » ․ Րէբօր	— —
Շըմէնտըֆէր » ․ Տէբօր	— —
Լօնտրա	108 ⅞
Փարիս	23 25
Ֆրանգ	— —
Ֆիօրին	10 70
Մարգ	18 60

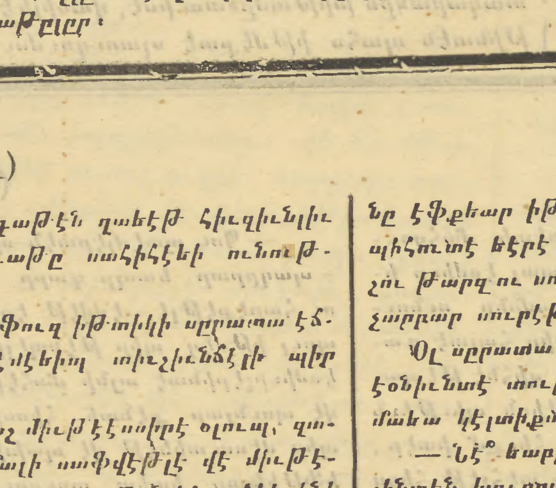

ԳՐՕՆՏՕՐՖԵԱ

ԲՐԷՆՍԻՍ ՍԹԷՖԱՆԻ ՆԱՄ ՄԱՏԷՆ ՍՈՒԼԱՐԸ

Իմասըըը գուտրէթտէն հասըլ օլմա, վէ գանա սէրինլիք պախշ իտէն ալէալէնի մաատէն սուլարը պիլ խասսա ճանլըի թաամտէ խաթիմալ օլունուր։

Իշպու մաատէն սուլարը նէֆէս պօրուլարըյլա միյտէ վէ մէսանէ խասթալըգլարընը աէֆ իտէր։

Արչիտուքա Րօտօլֆ հազրէթլէրի պու պապտէ պէր վէճհի ախի չէհատէթտէ պուլունմուշ տուր։

«Իշբու Գրօնտօրֆեան սուլարը …»

Պու գումբանեա Ավուսթրիատա ԳԱՐԼ ԽԱՅՍ գուրպլինտէ Գրօնտօրֆուն պզգալինի մաատէն սուլարընըն սահիպի իմթիեազը տըր։ Տէրսաատէթտէ Սայիտիեէ խանընտա 19 վէ 20 նիւմէրօլարտա Թիւրքիանըն Ումումի Աժանը։

Պաշըըճա էճզա թիճաճարլարը, էճզախանէլէր, Նթէլլէր վէ լօգանթալարտա տախի սաթըլըր։

Թուգալին իթտիկինի նա՞ըլ սէվէր … պէօյլէ պիր թէնտուգ վէ թէզատտ նա՞ըլ միւմքին օլապիլիր։

— Էհ, եա Րէպպի՛մ, Մատամ,- տէտի Հանէալի քէմալի թէլաաիւֆիլէ վէ զայրի իխթիեարի օլարագ տէրին թէֆէքքիւրաթա տալարագ - իճաանըն զալալի պիր մուամմա վէ եաասըղ պիր կիրտապ տէկիլ մի տիր, տիւնեա տիւնեա օլալը, զանն իտէրիմ կի միւթէֆէքքիր վէ էն միւթէնազըգ թալիաթլարըն պաղէն եէքտիկէրի իւզէրինէ անլաշըլմազ պիր ճալիպէ իճրա իթտիքլէրինտէն պաչս օլունուեօր … Լէքչըրիեա զայիֆ օլան զուվվէթլիեէ աքսը, չէփտա իլ մէշրէպ վէ զապթ օլունմազ օլանլար հալիմէթթապ վէ նահէֆ օլանլարը արարլար։ Պու մուզատրէնէթլէրի քի՞մ իճրա իտէր, աճապա թէնագուզուն իճթիհատը մը, եօգսա զալէպէի լազըմ կէլէն պազը միւզքիլաթըն զաալը հաղզատա՞թը մը, մալիւմ տէկիլ տիր։ Պիւթիւն պիւթիւն պիզիմ թալիաթըմըզա պըրակ օլան չու տէմիլէրին անլաշըլմազ սուրէթտէ իւզէրիմիզէ օլան հիւքմիւէրինին հիքմէթի նէ՞ տիր, օ՛հ, էվվէթ պիւսպիւթիւն անլաշըլմազ պիր չէյ տիր, զիրա անլէրէ լանէթ օգուր, հալէրինի տէէր, թաղալիհ ու թէքտիր իտէր … պուզպ ու խուսումէթ րէյաա իլէրիզ … վէ լաքին անլէրտէն վազ կէչէմէյիզ … վէ էյէր վազ կէչէրսէք պիլէ … անլէրի թուզալիհ իթտիկիմիզ … գատար թէէսսիւֆ իտէրիզ … վէ տիւնեատէ միւմքինսիզ օլան պիր չէյի թէլաաիւլ վէ թէֆէքքիւր իտերիզ … անլէրի պաչգա գալըպտա իֆրազ իթմէք … վէ քէնտիլէրինէ մալիք օլմագլարը իչին ֆէնա սուրէթտէ թէէսսիւֆ իթտիկիմիզ թալիաթըմըզը մէզզըըմըզը պալաչ իթմէք իւզրէ իզթիզա իտէն թէչէպպիւսէ հայլէ օլմագ արզու վէ խիւլեաարընտա պուլունուրուզ։ Ֆազաթ հայը՞ֆ, պունլար խաեալ վէ րուեա-

լար օլուպ … անճագ մուվագգաթէն զաէէթ հիւզիւնիւ վէ քէտուրէթտէն օլան վուգուաթը սանհէնէի ուէնութմաղա խըտմէթ իտէրլէր։

Շու սօն քէլամլէրի թէլաֆֆուզ իթտիկի սըրատա Էննէյլի կէօզ եաշլըը զալթ խաէլնիլի տիւշիւնճէլի պիր հալտէ կէօլմիշ տըր։

—Կէնճ գատըն եավաշ եավաշ միւթէէսսիր օլուպ, զապթէն մէզպուրէ րէֆիգինին քէմալի սամիմիէթլէ վէ միւթէէսսիր եաանֆանէ սուրէթտէ իքի զըտտ թամայիւթըն նէքտիկերինի ճէլպ իթմէսինէ տայիր վուգու պուլան հիսսիաթընտա եուանալի տիւչարը խսլէճան օլմուչ իտի, պու տէֆա հէնէալի քէնտի էֆքեարը մախսուսէսինի մէզպուրէեէ աքս իթտիրմէքտէ իտի … չու միւշաաէհէթի Յէվմ մէզպուրէնի զանէթլէ իւէ ալէադատառ ըլըմագտա իտի, մէզպուրէ քէնտիսի Լօրտըըն իֆշա իթմէքիւլէնի Հանէալինին հարարէթ վագըֆ օլմայա չալըշմագտա իտի, ալէնտէն ամէզպուրէն մուխաթաալըննա չեօյլէ տէտի։

— Պէն տէ սէնին կիպի Միւսիւ, պու կիպի պզտա մէզըրեա վէ աքսի թապիաթլարըն նէքտիկէրինի ճէլպ ու ճէլպ իթմէքտէ օլտուղունու պիլիրիմ ․․․․ պու պապտա անլաշըլմազ պիր մուամմա զապիլիյէթէն կէօրիւնիւեօր, զիրա սաատէթ վէ սապլիթթէանը ըղըն եէքտիկերինի զէմպ իյլէ վէ իւսնը, թապիաթլարըն թէզատտ վէ մուվաֆազաթ օլմասը տըր …

Ֆագաթ պիրտէն պիրէ կէնճ գատըն սուքիւթէէ, տալըպ քէնտիսինին էւլէնմէկէ հալտէ, էհնէալիէ պիր նէվի թէքլիֆ իթմէնին իխթիտա իթմէսինէ մագամընտա օլան չու սէօզլերինտէն սօնրա, քէմալի հիճապլէ գըըգըրմըզը քէսիլտի, զիրա պու իքի տիւհանըն մէյըէլիրինին եէքտիկերինէ միւշապէհէթ վէ մումաս էլէթի հազզընտա քէրրարէն պէեանը էֆքեար իթմիշ իտի։ Մամաֆիհ գատըն պու գօրգուեու պիհուտէ եէրէ հիսս իտիվէրտի, չիւնքի, միւլագաթըն չու թարզ ու սուրէթի ճէրեանը գարըըն րէֆիգինի կէօզէ չարփար սուրէթտէ պիր էնտիշէէ միւսթաղրագ էյլէտի։

Օլ սըրատա արանա Բրիօլի սօգագընըն սօն քէմէրլերինէ էօնիւնտէ տուրուպ, արապաճը արապագգարու գարընի ձայն վէրիմտէ կէլտիքտէ,

— Նէ՞ եարըեօրսուն - տէտի Հէնէալի րուեա վէ խայալինտէն խուրուճ վէ րէֆիգասընա քէմալի թէաճճիւպլէ պաքարագ - կէլտի՞ք մի։

Պատէհու արապաճըեա թէքրար գարուեու գարամագ իչին իշարէթ իտէրէք տէտի ։

Մատամ … աֆվ իտէրսինիզ … պանա զայրի իխթիեարի սէօհպէթին սօն Փըրաչլարընտան իսթէփալկիմ էլսէ իսթիֆատէ իտէմէմ, սըզը իտէրսէյէր թէէսսիրաթը թահթընտա պուլունուեօրտում … զանն իտէրիմ սիզի թէքրար կէօրմէք … վէ խանէնիզէ կէլմէք չէրէֆինէ նայիլ օլարագ մուլիտամաթճա գայան նօգսանլարըն իքմալինէ լութֆ պուեուրըրանըզ։

— Պիր չօգ էսպապտէ մէյնի, Միւսիւ, պէնիմտէն թամամ իթտիկինիզ չէյ միւմքինսիզ տիր …

— Մատամ … րիճա իտէրիմ պէնի րէտտ իթմէյինիզ, կէօրիւնմիւշ հալ ու թափլիմիգէ օ գատար միւշաաէհէթ նօգթալարը վար տըր քի … Չիւնքի վուգուպուլան չու սէյահաթըն էսնասը հազզընտա սիզ բէք չօգ սէօյլէնէճէկիմ վարտ քի սիզ տաթլի էօյրէնմէք վէ պիլմէք արզուսունտա պուլունուեօրունուզ։ Միզիմ թէսատտիֆիմիզ նէքզաղէթ օլ աէրըհաէ Փէմալ իլէօտ միր քի … պիւթիւն պիւթիւն չու էսպապ, չիւպհէ եօգ տուր քի …